

beter BIG

SPECIAL VOOR DE VARKENSHOUDERIJ

In de ban van PRRS

Amerikaans voorbeeld

**PRRS onder
controle**

Boehringer
Ingelheim

Martijn Steenaert, varkensdierenarts bij Boehringer Ingelheim

Beter een goede buur dan...

Een groot aantal varkenshouders in Noord-Amerika heeft goed begrepen dat de gezondheidsstatus van hun varkens mede afhankelijk is van de ziektestatus van omliggende varkensbedrijven.

‘Je buurman varkenshouder is voor jou belangrijker als collega dan als potentiële concurrent.’

Regionale aanpak

Deze varkenshouders beseffen bovendien dat ze een gezamenlijk voordeel hebben bij minder ziektes in de regio. Dan is het heel zinvol om geïnformeerd te worden over de gezondheidsstatus van buurtbedrijven. En dat schept natuurlijk de verplichting om informatie van je eigen bedrijf beschikbaar te stellen aan je buurtcollega's. Dit is de basisgedachte achter het ontstaan van regionale controleprogramma's voor PRRS (Area Regional Control; ARC).

In ARC's wordt nagedacht over de toekomst. Wat wil je als collega's, op een redelijke termijn, samen in een regio bereiken? Wat kan iedere deelnemer zelf bijdragen aan die doelstelling? Uit gesprekken met deelnemers en begeleiders aan ARC projecten in de Verenigde Staten valt mij op dat men uitgaat van lange termijn doelstellingen. Bovendien is men dankbaar voor informatie. Dat is heel wat anders dan elkaar afstraffen bij slecht nieuws, zoals bij een PRRS-uitbraak.

Het potje

Bij de aanpak van infectieziektes geldt: voorkom nieuwe bedrijfsinfecties, maximaliseer de immuniteit en minimaliseer de verspreiding van eventuele infectieziektes binnen het bedrijf. Een vaccinatie kan goed helpen bij het maximaliseren van de immuniteit, zo ook bij PRRS ARC's in de Verenigde Staten. Daarbij geldt: "De oplossing zit niet in het potje, maar het potje zit vaak wel in de oplossing." De eerste startbijeenkomsten voor ARC's in Nederland hebben inmiddels plaats gevonden.

Contactgegevens specialisten varkenshouderij Boehringer Ingelheim

Ludwig ten Broeke, Field Sales Manager varken, +31 (0)6 29 59 11 13

Anita Adams, Account Manager varken, +31 (0)6 46 08 84 52

Nico Wertenbroek, Technical Service Manager/dierenarts, +31 (0)6 46 31 61 55

Martijn Steenaert, Technical Service Manager/dierenarts, +31 (0)6 29 59 11 17

PRRS aanpak volgens Boehringer Ingelheim

De aanpak van PRRS omvat veel meer dan alleen vaccinatie. Succes op de lange termijn vraagt om inzicht in de ziekte, het productieproces en de toepassing van verschillende managementmaatregelen. En dat in combinatie met een systematische benadering.

Een effectieve PRRS controle is gebaseerd op de gedachte dat het virus géén vluchtmogelijkheden meer heeft. De basisprincipes voor een effectieve PRRS aanpak zijn:

Voorkom insleep

Maak het risico op insleep van het virus op het bedrijf zo klein mogelijk door optimalisatie van de externe biosecurity en dierstromen.

Maximaliseer immuniteit

Zorg voor gezonde varkens met een zo optimaal mogelijke koppe-immuniteit. Vaak is het advies: een vaccinatie van zowel de zeugen als de biggen met een PRRS vaccin dat veilig is en brede bescherming biedt.

Minimaliseer blootstelling

Doorbreek infectieroutes met een goede interne biosecurity en verminder de circulatie en verspreiding van aanwezig PRRS-virus.

Formuleer doelstellingen

Bepaal de huidige PRRS status

Begrijp de risico's en de mogelijkheden

Ontwikkel verschillende oplossingen

Implementeer én evalueer de gekozen oplossing(-en)

HET 5-STEP PROCESS

Op basis van ruim 20 jaar ervaring ontwikkelde Boehringer Ingelheim in samenwerking met universiteiten, onderzoekscentra, dierenartsen en varkenshouders een systematische aanpak van PRRS: het PRRS 5-Step Process.

Met het PRRS 5-Step Process kunnen dierenartsen en varkenshouders het toepassen van managementmaatregelen structureren en verbeteren. Resultaat: een eenvoudigere en effectievere aanpak van PRRS.

Doordat bij elke stap de varkenshouder en de dierenarts blijven communiceren wordt veel duidelijker wat de mogelijkheden en de daarbij horende verwachtingen voor de PRRS controle zijn.

Het 5-Step Process ondersteunt de PRRS-aanpak op varkensbedrijven en zelfs in regio's. Deze aanpak is aan te passen aan de behoeften van ieder individueel varkensbedrijf. Het proces kan worden herhaald tot alle doelen bereikt zijn.

Voor meer informatie ga naar: www.prrs.com

Binnen het ARC-project delen varkensbedrijven in de regio specifieke gezondheidsinformatie.

Regionale aanpak in VS

Samenwerken loont

BIJ ADVANTAGE PORK LIGT DE FOCUS OP DIERGEZONDHEID. HET BEDRIJF MET 2.600 FOKZEUGEN DOET ALLES OM PRRS GEEN KANS TE GEVEN. EXTERN OM BESMETTINGEN BUITEN DE DEUR TE HOUDEN. INTERN OM EVENTUELE BESMETTINGEN TE STOPPEN.

Samenwerken is essentieel om PRRS te kunnen controleren en te elimineren. Dat is de belangrijkste boodschap die bedrijfsleider Dale McCarty meegeeft tijdens het bezoek aan zijn bedrijf Advantage Pork. Dit zeugenbedrijf van zes eigenaren stapte in 2011 in het ARC (Area Regional Control) project van noordoost Illinois (VS). De eigenaren en de bedrijfsleider wilden af van PRRS-doorbraken op het bedrijf. Daarom verbeterden zij de externe en interne biosecurity flink. Als klap op de vuurpijl installeerden zij enkele jaren geleden luchtfiltering op het bedrijf. Deze investering van omgerekend 180-200 euro per zeug dient als extra slot op de deur om het virus buiten te houden. Een maatregel die alleen zin heeft als alle andere preventieve maatregelen zijn genomen.

Wie aan komt rijden op Advantage Pork ziet de ventilatiesokken al wapperen. De sokken zijn nodig om de ventilator af te sluiten als deze uitvalt, zodat er bij stroomuitval geen ongefilterde lucht de stal binnenkomt. Dale checkt eerst alle ventilatiesokken en ventilatoren voordat hij de stal ingaat. Bezoek moet eerst douchen. De hygiënesluit is zo ingericht dat er geen ongefilterde lucht rechtstreeks in de stal kan komen.

In de kantine laat Dale het resultatenbord zien. Om de actuele cijfers meteen goed in beeld te hebben, staan de resultaten per dag genoteerd. De telling loopt twee jaar door. De productie zit op ongeveer 25 biggen per zeug per jaar. Vervolgens loopt hij door naar de kraamhokken. Hier liggen de zeugen op volledig draadrooster, met een rubberen mat voor de biggen. In de kraamhokken stappen om de biggen te pakken is er niet bij. Dat mag alleen op de geboortedag.

Tien Gouden regels

Iedereen houdt zich hier strikt aan de 'Tien Gouden regels', die duidelijke handvatten geven om verspreiding van ziektes te voorkomen. De regels gaan verder dan de gebruikelijke Nederlandse protocollen. Van naald wisselen per toom is in Nederland al goed ingeburgerd. Dale gebruikt zelfs bij het vaccineren per zeug een andere naald. Dat is een hele inspanning, maar hij heeft het er graag voor over om ziekteverspreiding te minimaliseren. Biggen overleggen of koppels ruilen is alleen toegestaan om een gelijk aantal biggen per toom te krijgen of om de zeug "meer op de melk te trekken." Verder worden er geen biggen overgelegd, stelt Dale.

"Dieren mengen is ziektes brengen." Biggen blijven altijd in dezelfde afdeling. En alle gespeende biggen gaan direct naar een opfokbedrijf op een andere locatie. "Gespeende biggen in het kraamhok laten liggen is een doodzonde", zegt Dale streng. "Deze gevoelige dieren kunnen gemakkelijk een infectie laten exploderen en hierdoor andere varkens infecteren."

Er wordt drie keer per week gespeend. Met de eigen oplegger vervoert Dale de biggen. Kunnen de biggen niet allemaal op de wagen, dan blijven ze langer bij de zeug. Na het schoonmaken en ontsmetten wordt de hele afdeling nog een keer ingeschuimd met een middel tegen virussen. Dale gebruikt dit middel sinds PED in het land rondwaart.

Dan laat Dale de luchtfiltering zien. "Dit is het slot op de deur. De stal moet potdicht zijn" zegt hij. "Het heeft tientallen bussen pur gekost om alle gaten en kieren dicht te maken". Carrie Pollard, die het ARC begeleidt vanuit Bethany Swine Health Service in Sycamore Illinois, voegt er aan toe dat de filters goed werken. "Alle varkensbedrijven in een varkensdicht gebied kregen PRRS of PED, alleen het gelten

PRRS onder controle?

Bereid u voor op een nieuwe aanpak.

Dale McCarthy (bedrijfsleider), Noel Garbes (Bethany Swine health Center), Manon Houben (PorQ), Martijn Steenaert (Boehringer Ingelheim)

'Belangrijke bijdrage aan de eliminatie van PRRS is vaccinatie van álle dieren op het bedrijf.'

> opfokbedrijf met luchtfiltering ontsprong de dans." De kosten van een PRRS-uitbraak kunnen oplopen tot \$ 400 per zeug, circa 360 euro. De investering in luchtfiltering bedraagt circa 200 euro per zeug. "Als door luchtfiltering een uitbraak voorkomen kan worden, is deze investering snel terugverdiend." De luchtfiltering bestaat uit een voorfilter en een eindfilter. Het voorfilter dient 1 à 2 keer per jaar vervangen te worden, het eindfilter eens per 3 à 4 jaar.

Hierna lopen we naar het laaddok waar alle biggen en zeugen worden geladen. Het is ook de plek waar de gelten arriveren. Het laaddok is voorzien van overdrukventilatie zodat er geen ongefilterde lucht binnen kan komen als de buitendeur opengaat. Afvoer van zeugen gebeurt twee keer per maand. Dale ziet erop toe dat dit gebeurt met een schone wagen.

Luchtfiltering heeft alleen zin als alle andere mogelijke manieren van virusinsleep zijn uitgeschakeld. Vergif en lokdozen bestrijden buiten de stal muizen en ratten. Door compostering van kadavers op het erf komen er geen ziektekiemen via de kadaverdienst op het bedrijf.

ARC-project

In de kantine praten we nog na over de werking van het gebiedsgerichte ARC-project (Area Regional Control). Een belangrijke succesfactor is de onderlinge communicatie tussen de bedrijven. Bij een PRRS-uitbraak op een bedrijf worden direct alle betrokken deelnemers hierover geïnformeerd. Dale: "Dit is een geweldig systeem, want iedereen kan zijn eigen maatregelen nemen als er een bedrijf in de buurt besmet is geraakt." Soms bleven medewerkers thuis als ze bijvoorbeeld te dicht langs een besmet bedrijf kwamen als ze naar

het werk toe moesten. "Ik wil niet door onwetendheid besmet raken, net zo min als dat ik andere bedrijven wil besmetten met kiemen van ons bedrijf." Het versterkt de betrokkenheid onder elkaar en men blijft hierdoor gezamenlijk werken aan het afgesproken doel.

"Een belangrijk element om PRRS te controleren zijn de vaccinaties van de zeugen", vervolgt Dale. Om ze weerbaarder te maken tegen het PRRS virus vaccineert hij de zeugenstapel drie keer per jaar voor de voet met de MLV entstof van Boehringer Ingelheim. Dit bouwt een goede immuniteit op tegen PRRS veldvirussen. De gelten worden op het bedrijf gevaccineerd met hetzelfde vaccin en vervolgens na tien weken dracht geïntroduceerd op het bedrijf. Om ze beschermen tegen de negatieve impact van PRRS in de vleesvarkenstal worden de biggen allemaal PRRS gevaccineerd kort voordat ze het bedrijf, bij het spenen, verlaten.

'Gestart met PRRS,
nu een brede
gezondheids-
aanpak.'

CARRIE POLLARD IS TECHNISCH SERVICE MANAGER VAN BETHANY SWINE HEALTH SERVICE IN SYCAMORE, ILLINOIS (VS). ZIJ BEGELEIDT DE 86 DEELNEMENDE VARKENSBEDRIJVEN VAN HET ARC-PROJECT IN HET NOORDOOSTEN VAN DE STAAT ILLINOIS.

De kracht van regionale aanpak

Elkaar blijven informeren

Met een grote glimlach showt Carrie Pollard de luchtfilters op het bedrijf van Advantage Pork. "Ik wéét dat ze werken. Ik ken een geval waarbij alle bedrijven in een regio besmet raakten met PRRS, maar het enige bedrijf met luchtfiltering bleef vrij." Wel benadrukt ze dat de filters het sluitstuk zijn in de PRRS-aanpak. "Het is de laatste stap om het virus buiten te houden."

De afgelopen drie jaar werkte Pollard samen met de ondernemers aan het regionaal onder controle krijgen van PRRS. "Daarbij kregen we hulp van Boehringer Ingelheim, zij hebben ruime ervaring in de gebiedsaanpak van PRRS met Area Regional Control programma's (ARC's)." De aanpak liep via vijf fases, startend met de formulering van het doel. "Alle bedrijven moeten zich daar achter scharen", aldus Pollard, "je moet het echt samen oppakken." Vervolgens maakte ze met de ondernemers plannen en protocollen om de gezondheid van de varkens te verbeteren, trainde ze de medewerkers en controleerde zij de uitvoering van de protocollen.

Het informeren van de ondernemers is een essentieel onderdeel. "Is er een uitbraak van PRRS, dan krijgen de overige deelnemers dat direct per mail te horen. Dat vinden ze geweldig, dan kunnen ze extra maatregelen nemen om de besmetting buiten de deur te houden. Dit versterkt de saamhorigheid van de deelnemers." Weerstand ondervond ze niet, tegenvallers waren er wel. "Een nieuwe PRRS-stam zorgde in februari 2012 voor nieuwe besmettingen. Dat hebben we onder controle gekregen met entingen, hygiëne en apart houden van besmette dieren."

Het succes van de ARC's is gegroeid door de PED epidemie in de VS. Pollard: "De ondernemers zijn gewend elkaar te informeren over de PRRS status van hun bedrijf. Nu informeren ze elkaar ook over de PED status." De ondernemers beseffen nu dat informatie delen helpt om ziektes te voorkomen. Hiermee groeide het ARC project uit van louter PRRS bestrijding naar een bredere gezondheidsaanpak. "Dat is misschien wel de grootste winst."

Deskundigen aan het woord

Succes ARC verklaard

HET PRRS-VIRUS TREKT ZICH NIETS AAN VAN GRENZEN. MET EEN GEBIEDSGERICHTE AANPAK (ARC) IS HET VIRUS TE BETEUGELEN. DRIE DIERENARTSEN GEVEN HUN VISIE OP HET SUCCES VAN DEZE AANPAK.

De schade door PRRS op varkensbedrijven is enorm. In de VS loopt de totale schade door PRRS op naar omgerekend 600 miljoen euro per jaar. Daarom zijn er in Amerika regionale programma's gestart om deze ziekte te elimineren. Deze ARC's (Area Regional Control) zijn succesvol in het beteugelen van de ziekte. Varkenshouders raken steeds meer overtuigd dat ze door samenwerken de ziekte sneller kunnen reduceren. Succes wordt behaald door enten van varkens, hygiënemaatregelen en in een aantal gevallen luchtfiltering. Belangrijk is dat de varkenshouders in een gebied hetzelfde doel nastreven en dat ze goed geïnformeerd worden.

Erin Johnsson
Senior Technical Manager PRRS
Boehringer Ingelheim VS

DE DOELSTELLING VAN DE ARC MOET OVEREENKOMEN MET DE REËLE VERWACHTINGEN VAN DE VARKENSHOUDERS.

“Met behulp van het ARC hebben we controle gekregen over de ziekte uitbraken. Het aantal uitbraken is sterk verminderd en veel bedrijven zijn dankzij de regionale aanpak negatief geworden voor PRRS. Het is belangrijk dat de varkenshouders de juiste verwachtingen van een dergelijk project krijgen. Dit begint met het zo scherp mogelijk formuleren van het doel. Belangrijk voor het slagen van een ARC is communicatie. Varkenshouders willen graag weten waar uitbraken zijn, zodat ze hun maatregelen kunnen nemen. Motiveer de varkenshouders om deze informatie te delen. Dit houdt ze betrokken bij het project waardoor het doel eerder wordt bereikt. Een goede planning is essentieel bij een ARC. Voer deze nauwgezet uit en controleer ze. Zorg dat de deelnemers de risico's in beeld hebben en hoe ze deze kunnen minimaliseren. Het vijf fasenplan van Boehringer Ingelheim is een goede kapstok om het ARC traject te leiden.”

PH Schelde Rathkjen
Dierenarts
Boehringer Ingelheim Denemarken

TRAIN JE PERSONEEL IN DE UITVOERING VAN DE JUISTE PROTOCOLLEN.

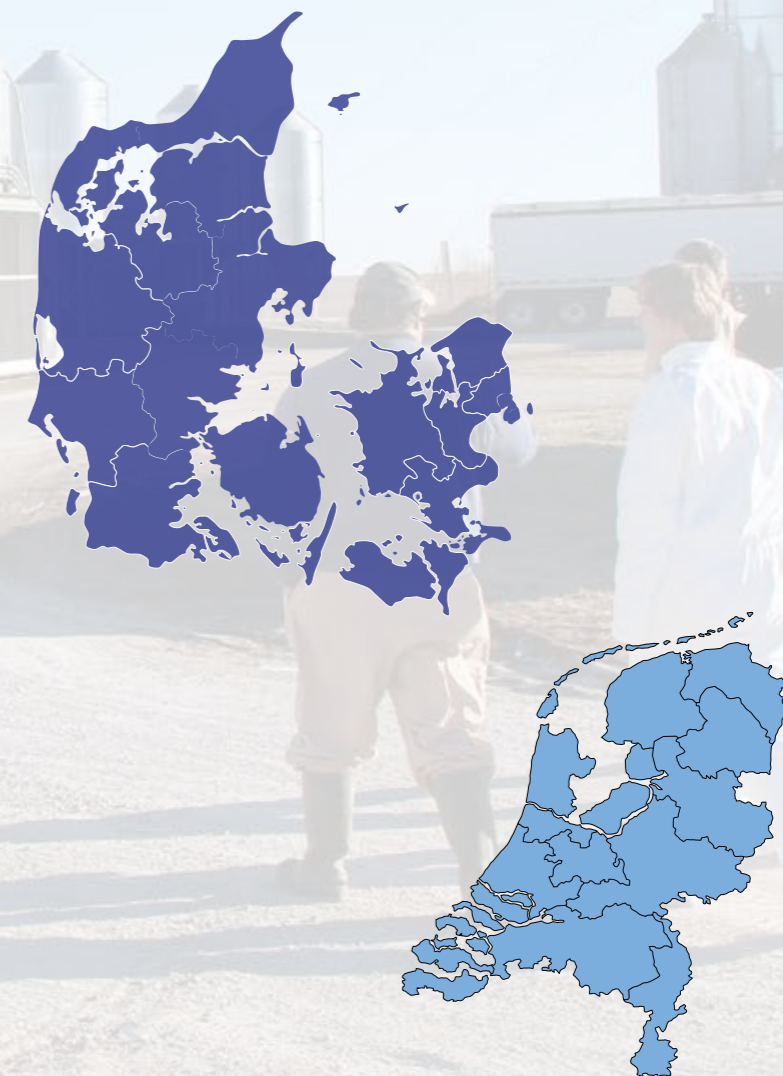
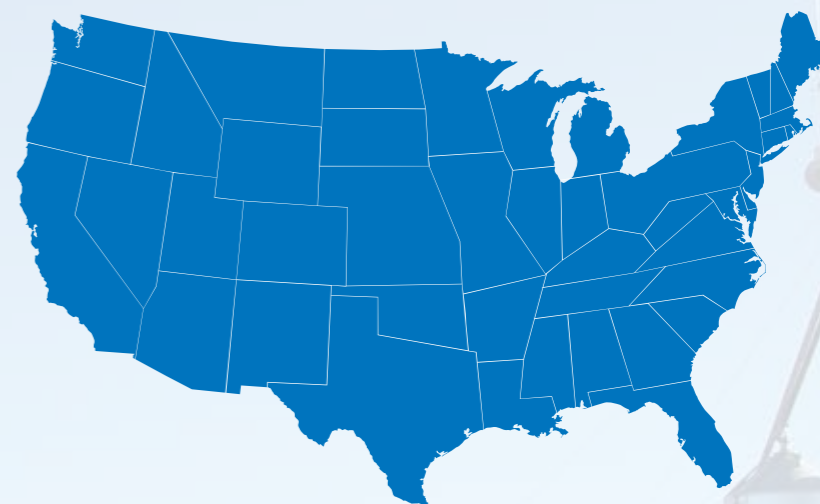
“Bij het ARC traject in Denemarken was het lastig om een gezamenlijk doel te bepalen, omdat veel ondernemers hun eigen specifieke strategie hebben. Door het voordeel voor ieders bedrijf zichtbaar te maken, krijg je draagvlak voor het traject. Als het namelijk lukt om PRRS van het bedrijf te krijgen heb je minder ziektegevallen op je bedrijf. Voor een zeugenbedrijf kan dit voordeel flink oplopen, omdat er tot vier euro extra betaald wordt voor PRRS vrije biggen. Een belangrijk leermoment voor ons was dat je het personeel op een varkensbedrijf goed moet trainen. Zij moeten vaak anders gaan werken dan ze gewend zijn. Protocollen moeten worden geschreven en ingevoerd. Dit vergt training. Een ander aandachtspunt is het hebben van een plan B voor onvoorziene zaken. Bij de monitoring van de varkens vonden we PRRS positieve biggen. Door ze te verplaatsen kregen we meer besmettingen.. Achteraf hadden we de biggen direct moeten afvoeren naar het slachthuis.”

Rudolf Raymakers
Dierenarts
De Varkenspraktijk

ARC BETEKENT EIGENLIJK SAMENWERKEN.

“ARC is een mooi woord voor regionale samenwerking. Belangrijk bij samenwerken is het gezamenlijk belang. Waar ligt dat en hoe geef je daar invulling aan? In Nederland hebben we veel ervaring in een gezamenlijke, door de overheid of het productschap gecoördineerde aanpak van infectieziekten. Denk maar aan de Ziekte van Aujeszky. Maar als het gaat om bedrijfsgebonden ziekten, zoals PRRS, is het aan de individuele varkenshouder om zijn of haar strategie te bepalen. In Noord Nederland werken ongeveer 70 boeren samen. Zij doen ervaringen op, die door andere groepen varkenshouders gebruikt kunnen worden. Doelstelling is de verspreiding van PRRS tussen bedrijven te begrijpen en tegen te gaan. Dan heeft samenwerking zin!”

ARC in vogelvlucht

DR. ERIN JOHNSON

Volgens Dr. Johnson verbeteren varkensbedrijven hun gezondheid status door samen te werken met andere bedrijven. "Alleen loop je sneller, samen kom je verder."

ARC E IN DE USA

Het aantal ARC's is in beweging. Er komen erbij en sommige stoppen, maar ze worden vooral groter. De informatie over uitbraken wordt in een groter gebied gedeeld.

Een Amerikaanse varkenshouder legt uit dat het zeer belangrijk is om informatie over PRRS uitbraken te delen met andere varkenshouders. Dit stimuleert om de ziektepreventie te verbeteren.

COMMUNICATIE

EIGEN TRANSPORT VAN BIGGEN

Door het transport van de biggen in eigen hand te nemen wordt het risico van insleep van PRRS verkleind. Ongeveer zeshonderd gespeende biggen kunnen in een keer worden meegenomen.

NATUURLIJKE BARRIÈRES ONTBREKEN

In het midwesten van Amerika bevinden veel varkensbedrijven zich "vrij in het landschap". Het aanplanten van bomen en planten rondom de bedrijven geeft windbreking en vermindert virus-verspreiding.

VENTILATIESOKKEN VOOR AFDICHTING VENTILATIEOPENINGEN

Ventilatiesokken zijn essentieel om geen ongefilterde lucht binnen te krijgen als de ventilator uitvalt. Een eenvoudige maar noodzakelijke verzekering.

LUCHTFILTERING

Luchtfiltering is de laatste schakel in de preventie van PRRS. Belangrijk voor zeugenbedrijven in dichtbevolkte varkensgebieden en voor alle beren- en opfokzeugenbedrijven.

Colofon beterBIG is een magazine voor professionals in de varkenshouderij. Deze uitgave wordt u aangeboden door Boehringer Ingelheim bv. U kunt zich als abonnee aanmelden via onderstaand adres.

Boehringer Ingelheim bv, Comeniusstraat 6, 1817 MS Alkmaar
Postbus 8037, 1802 KA Alkmaar
Telefoon: +31 (0) 72 566 2411 fax: +31 (0) 72 564 3213
E-mail: vetmedica.nl@boehringer-ingelheim.com
www.boehringer-ingelheim-ah.nl

Contactpersoon Sander Bouwman

Begeleiding en realisatie

De Snuitgeverij | Coördinatie en productie van agrarische content